

**Informacja do BIP o wynikach kontroli doraźnej
Placówki Opiekuńczo- Wychowawczej typu socjalizacyjnego i interwencyjnego
ul. Stolarska 2, 85 – 851 Bydgoszcz**

sporządzona w oparciu o Ustawę z dnia 6.09.2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2014r., poz.782 z późn. zm.) art. 4 ust.1 pkt 1 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 4 ppkt a

I. Cel kontroli:

Ocena działalności jednostki kontrolowanej w zakresie przestrzegania praw dziecka oraz zapewnienia właściwej pracy opiekuńczej i wychowawczej w związku z pismem z Biura Rzecznika Praw Dziecka.

II. Czas przeprowadzenia kontroli: w dniach 25 i 28 listopada oraz 3, 9 i 16 grudnia 2014r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

W związku z pismem z Biura Rzecznika Praw Dziecka dotyczącym nieprawidłowości w zakresie funkcjonowania placówki, a w szczególności bezpodstawnego kierowania dzieci do psychiatry oraz podawania im leków psychotropowych (bez stwierdzenia przez lekarza zaburzeń psychicznych), braku udzielania dzieciom właściwej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, inspektorzy sprawujący nadzór nad placówkami opiekuńczo-wychowawczymi przeprowadzili w dniach 25, 28 listopada oraz 3, 9 i 16 grudnia 2014 r. kontrolę doraźną, mającą na celu ustalenie stanu faktycznego w tym zakresie.

W trakcie kontroli przeprowadzono rozmowę z z-cą Dyrektora BZPOW - p. [REDAKTOWANE], pedagogiem - p. [REDAKTOWANE], psychologiem - p. [REDAKTOWANE] fizjoterapeutą – p. [REDAKTOWANE], starszą pielęgniarką – p. [REDAKTOWANE] oraz wychowawcami - bezpośrednimi opiekunami dzieci. Ponadto dokonano analizy dokumentacji wychowanków, w tym dokumentacji prowadzonej przez specjalistów oraz oględzin poszczególnych pomieszczeń dla dzieci. Istotnym elementem kontroli była bezpośrednia obserwacja funkcjonowania dzieci oraz rozmowa z wychowankami placówki.

W zakresie zarzutów wskazanych w piśmie z Biura Rzecznika Praw Dziecka ustalono, co następuje:

1. W ewidencji na dzień 25 listopada br. 40 wychowanków (w tym 4 urlopowanych za zgodą sądu):
  - w części interwencyjnej – 14 wychowanków,
  - w części socjalizacyjnej 26 wychowanków.
2. W trakcie kontroli przeprowadzono indywidualne rozmowy z wychowawcami, przy czym każdy wychowawca szczegółowo wypowiadał się na temat przypisanych dzieci, w zakresie ich funkcjonowania emocjonalno - społecznego, stanu zdrowia, sytuacji rodzinnej i szkolnej, zabezpieczenia potrzeb. Ponadto zapoznano się z dokumentacją prowadzoną przez wychowawcę tj. kartami pobytu, planami pomocy dziecku, arkuszami obserwacji wychowanka, informacjami na posiedzenia zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka oraz opiniami z poradni psychologiczno - pedagogicznej, diagnozą psychofizyczną wychowanka sporządzaną przez psychologa/pedagoga. Na podstawie rozmowy oraz w wyniku analizy ww. dokumentacji stwierdzono:
  - wiek dzieci w placówce - od 11 miesięcy do 13 roku życia,
  - liczba dzieci poniżej 7 r. życia - 28 dzieci tj.70% ogółu wychowanków,
  - u każdego dziecka w diagnozie psychofizycznej określone zostały wskazania dotyczące programu terapeutycznego, przy czym znaczna liczba dzieci o szczególnych potrzebach wymagających wzmocnionych oddziaływań terapeutycznych,
  - bardzo dużą rotację dzieci - w 2014 r. do dnia 26.11.2014 r. przyjętych zostało 27 wychowanków, a wypisanych 31,
  - liczebność oraz rozpiętość wieku w poszczególnych grupach:
    - w I grupie 10 dzieci w wieku od 11 miesięcy do 3 lat i 5 msc.,
    - w II grupie – 15 dzieci w wieku od 2 lat i 8 miesięcy do 8 lat,
    - w IV grupie – 15 dzieci w wieku od 6 lat do 13.5 lat.

Analizie poddano zakres czynności i obowiązków wychowawców. Nieprawidłowości stwierdzono w zapisach części II p. 5 – dotyczącej dopuszczalnej liczby dzieci w grupach (nie może przekraczać liczby 16 wychowanków). Ponadto zwrócono uwagę na zapisy p. 3, w zakresie odpowiedzialności za porządek pomieszczeń. Na podstawie rozmowy z wychowawcami ustalono, że faktycznie wykonują wszystkie prace porządkowe w pomieszczeniach swojej grupy. W ocenie wychowawców jednoosobowe dyżury w grupie II i IV w zasadniczy sposób utrudniają możliwość zapewnienia prawidłowej opieki oraz bezpieczeństwa dzieciom przy jednoczesnych pracach porządkowych. Podobne uwagi zgłaszano z grupy I, gdzie pomimo dwuosobowej obsady dyżurów w grafiku często występują przypadki czasowego pełnienia dyżuru przez jedną osobę (np. druga osoba wyjeżdża z dzieckiem na konsultację). Mając na uwadze wiek dzieci należy przyjąć, że prawie wszystkie prace porządkowe w pomieszczeniach wykonywać powinny osoby dorosłe.

3. W placówce zatrudniony jest pedagog w pełnym wymiarze czasu pracy, od lutego 2014 roku nastąpiła zmiana na tym stanowisku - obecnie p. ██████████, poprzednio - p. ██████████. Pedagog pracuje w oparciu o zakres czynności i obowiązków oraz Plan pracy pedagoga na rok szkolny 2014/2015 w Placówce opiekuńczo- Wychowawczej typu socjalizacyjnego i interwencyjnego przy ul. Stolarskiej w Bydgoszczy. Zgodnie z ww. planem pedagog powinien prowadzić: pracę terapeutyczną z dzieckiem z wykorzystaniem zabaw integracyjnych, bajki terapeutycznej, form plastycznych, rozmów i innych form terapii pedagogicznej, zajęcia korekcyjno- kompensacyjne i wyrównawcze dla dzieci z trudnościami w nauce, zajęcia dla dzieci z deficytem uwagi i nadruchliwością, zajęcia z wykorzystaniem programów multimedialnych. Pedagog posiada również tygodniowy plan pracy diagnostyczno- terapeutycznej, w którym zostały przypisane zajęcia w każdym dniu tygodnia wraz z wykazem dzieci, które mają uczestniczyć w tych zajęciach.

W wyniku przeprowadzonej rozmowy z pedagogiem, oraz na podstawie analizy dokumentacji w tym zakresie ustalono, iż z uwagi na liczne obowiązki tj. udział w posiedzeniach zespołu, konsultacje lekarskie, udział w wywiadówkach szkolnych, kontakty z rodzicami, sądami i innymi instytucjami (w tym udział w rozprawach sądowych), liczne wywiady i diagnozy (związane z dużą rotacją dzieci), brak systematycznej realizacji zaplanowanych zajęć. Ponadto stwierdzono, że w realizowanych zajęciach grupowych zdarzają się przypadki przebywania większej niż 6 liczby dzieci lub w dokumentacji zamiast imion i nazwisk dzieci widnieje wpis – całą grupa II.

Ponadto pedagog sporządza diagnozę pedagogiczną, informacje na posiedzenie zespołu, opinie do Sądu oraz arkusze obserwacji/pracy pedagogicznej, w których zawarte są głównie informacje dotyczące zajęć lub zabaw z dziećmi.

4. W placówce zatrudniony jest psycholog- p. ██████████, która pracuje w pełnym wymiarze czasu pracy w oparciu o zakres czynności i obowiązków oraz Plan pracy psychologa na rok szkolny 2014/2015. Psycholog sporządza diagnozę psychofizyczną w oparciu o przeprowadzone badania tj. Skalę Termama i Merrilla, Skalę Inteligencji WISC-R, Dziecięcą Skalę Rozwojową, Skalę Dojrzałości Umysłowej Columbia, Test Niedokończonych Zdań, Test Rysunku Rodziny, Rysunek Drzewa, Kwestionariusz Kontroli Emocji, Przymiotnikową Skalę Nastroju UMACL. Ponadto psycholog prowadzi arkusze badań i obserwacji psychologicznych zawierające spostrzeżenia dotyczące funkcjonowania dziecka (uzupełniane nie rzadziej niż co 2 miesiące).

Psycholog prowadzi zajęcia indywidualne i grupowe:

- trening umiejętności społecznych,
- zajęcia z elementami Metody Dennisona,
- zajęcia z elementami Metody W.Sherborne,
- zajęcia mające na celu stymulację procesów poznawczych, mowy, koncentracji uwagi,
- trening zastępowania agresji,
- ćwiczenia grafomotoryczne, na koordynację wzrokowo- ruchową.

Dla każdego wychowanka uczestniczącego w zajęciach sporządzana jest *Karta udziału w zajęciach prowadzonych przez psychologa wraz z opisem ich przebiegu*.

Analiza powyższej dokumentacji wskazuje, iż zajęcia odbywają się w sposób mało systematyczny. Z wyjaśnień psychologa wynika, że powyższa sytuacja uwarunkowana jest znaczną liczbą zadań dodatkowych lub nieplanowanych (np. częste przyjęcia dzieci w trybie interwencyjnym).

Ponadto psycholog prowadzi indywidualne poradnictwo dla rodziców dzieci przebywających w placówce

5. W placówce zatrudniona jest fizjoterapeutka, który pracuje codziennie w godzinach od 7.00-15.00, z wyjątkiem sobót i niedziel. Zajęcia prowadzone są według harmonogramu. Dzieci uczestniczą w zajęciach indywidualnych lub grupowych - ćwiczenia prowadzone są zgodnie z zaleceniami wydanymi przez lekarza. Ponadto dla każdego dziecka prowadzona jest *Indywidualna Karta Zajęć Specjalistycznych*, w której ujęto imię i nazwisko dziecka, rozpoznanie lekarskie, datę rozpoczęcia rehabilitacji oraz plan np. kinezyterapii, jak również przebyte konsultacje oraz przebieg usprawnienia leczniczego. Prowadzona jest również *Karta udziału w zajęciach prowadzonych przez fizjoterapeutę wraz z opisem ich przebieg*. Rehabilitant realizuje również wspólnie z psychologiem zajęcia wg. Metody Ruchu Rozwijającego W.Sherborne. Dokumentacja prowadzona w sposób jasny i przejrzysty obrazuje szczegółowo wszystkie oddziaływania podjęte w stosunku do dziecka. Zajęcia realizowane są systematycznie, sporadycznie następują zmiany z powodu wyjazdu na konsultację lub udziału jako opiekuna prawnego w sprawach prawnych.
6. Zajęcia logopedyczne prowadzone są przez specjalistę z POZ przy ul. G. Zapolskiej, który prowadzi terapię logopedyczną 2 razy w tygodniu tj. w poniedziałki i środy (14 godzin ogółem). Obecnie opieką logopedyczną objętych jest 23 dzieci. Wychowawcy zgodnie ze wskazówkami logopedy prowadzą z dziećmi ćwiczenia w tym zakresie.
7. Dzieciom zapewnia się opiekę lekarską, trzy razy w tygodniu (poniedziałek, środa, piątek) lekarz pediatra świadczy usługi w placówce. W pozostałych dniach, w sytuacjach nagłych dzieci obsługiwane są przez lekarza pediatrę z poradni mieszczącej się w nieopodal placówki. W placówce zatrudnione są 3 pielęgniarki, przy czym 2 pracują w systemie zmianowym zapewniając wsparcie w grupie najmłodszych wychowanków, jedna pielęgniarka pracuje codziennie w godzinach od 7.00-15.00. Na podstawie zakresu czynności i obowiązków ustalono, iż pielęgniarka odpowiada m.in. za podawane leki (w tym psychotropowe). W przypadku każdego dziecka prowadzona jest dokumentacja zawierająca informacje o podawanych dziecku lekach oraz o pobytach w szpitalach. Wszystkie farmaceutyki podawane dzieciom przepisane są przez lekarza, dostęp do nich posiada pielęgniarka, która przygotowuje i podaje bezpośrednio dzieciom. Leki są we właściwy sposób zabezpieczone. W przypadku konieczności podania leku, poza godzinami pracy pielęgniarki, wychowawca pobiera leki (przygotowane wcześniej przez pielęgniarkę) i odnotowuje to w zeszycie. Konsultacje lekarskie zlecane są najczęściej przez lekarza- pediatrę, a uczestniczy w nich najczęściej pielęgniarka. W okresie od stycznia do 9 grudnia 2014 r. odbyło się 292 konsultacji medycznych. W wyniku analizy dokumentacji obecnie ustalono, iż pod opieką Poradni Zdrowia Psychicznego w Bydgoszczy pozostaje 10 wychowanków. Konieczność konsultacji psychiatrycznej ustalana jest w wyniku wskazań lekarza z placówki, obserwacji ze strony psychologa/pedagoga, wychowawców oraz pielęgniarek. Występują przypadki wskazania konieczności leczenia psychiatrycznego przez lekarza neurologa. W przypadku zachowań agresywnych prezentowanych przez dziecko, zagrażających jego życiu i zdrowiu lub innym wychowankom na wniosek lekarza, za zgodą opiekuna prawnego dziecko może być umieszczone w Szpitalu Psychiatrycznym. W okresie objętym kontrolą w szpitalu umieszczono 3 dzieci.
8. Posiedzenia Zespołu do spraw Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka odbywają się zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Od 19 września 2014r., po nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zgodnie z art.137 pkt 5a na posiedzenia Zespołu zapraszani są rodzice dziecka. Zespół podejmuje decyzje dotyczące zasadności dalszego pobytu dziecka w placówce i przesyła je do Sądu. Wszystkie dzieci z uregulowaną sytuacją prawną zgłaszane są do Kujawsko- Pomorskiego Ośrodka Adopcyjnego.
9. Grafiki dyżurów - w placówce opracowany jest (na każdy miesiąc) harmonogram pracy wychowawców dla poszczególnych grup, harmonogram pracy pielęgniarek oraz specjalistów. Na podstawie analizy grafików ustalono, iż dyżury w grupie II i IV- jednoosobowe (6.00-14.00, 14.00-22.00, 22.00-6.00), w grupie I dyżur pełni wychowawca i pielęgniarka. Na podstawie rozmowy z osobami pracującymi w grupie, ustalono, iż pomimo iż zgodnie z grafikami dyżurów, opiekę w grupie I (wiek dzieci od 11 miesięcy do 3 lat) zapewniają dwie osoby w godzinach od 7

do 18 (sporadycznie do 20), przy czym zdarzają się sytuacje związane koniecznością opuszczenia placówki przez osobę pełniącą dyżur w grupie (konsultacje lekarskie, rozprawy w sądzie itp.), co skutkuje, iż faktyczną opiekę dzieciom zapewnia tylko jedna osoba. W ocenie osób kontrolujących również w grupie II i IV, wskazane wsparcie wychowawcy dodatkową osobą - z uwagi na liczbę wychowanków w grupie, rozpiętość wieku dzieci oraz występujące deficyty i zaburzenia, zapewnienie właściwej opieki i bezpieczeństwa znacznie utrudnione.

Na podstawie przeprowadzonej kontroli, ustalono, co następuje:

1. W zakresie podawania dzieciom leków psychotropowych: bez zastrzeżeń, leki podawane są wyłącznie na zlecenie lekarza, pod kontrolą pielęgniarki. Właściwe zabezpieczenie leków.
2. W zakresie zabezpieczenia opieki lekarskiej i wsparcia ze strony fizjoterapeuty - bez zastrzeżeń.
3. W zakresie kierowania wychowanków do lekarzy specjalistów (w tym lekarza psychiatry) oraz szpitali psychiatrycznych - bez zastrzeżeń.
4. W zakresie pomocy psychologiczno - pedagogicznej: wsparcie zapewniają psycholog i pedagog, zajęcia mają często charakter doraźny, brak systematycznej pracy pedagogiczno-psychologicznej. Na poziomie planowania bez zastrzeżeń, trudności w realizacji wynikają z nadmiaru dodatkowych zadań. Brak przestrzegania standardu dotyczącego liczby dzieci w czasie zajęć prowadzonych przez pedagoga oraz niewłaściwie prowadzona dokumentacja wskazana w sprawozdaniu.
5. W zakresie zapewnienia właściwej opieki wychowankom placówki - mając na uwadze liczbę dzieci w grupach, rozpiętość wieku, zdiagnozowane potrzeby oraz znaczną liczbę wychowanków poniżej 7 roku życia - niewłaściwe zabezpieczenie dzieci w tym zakresie. Zgodnie z §10 ust.1 rozporządzenia MPiPS w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz.U. z 2011 r., Nr 292 poz.1720) „ *liczba dzieci pozostająca pod opieką 1 osoby pracującej z dziećmi odpowiada potrzebom dzieci oraz rodzajowi prowadzonych zajęć*”.
6. W zakresie liczby dzieci przebywających w placówce- znaczne przekroczenie liczby dzieci w stosunku do liczby miejsc regulaminowych - na dzień 1.12.2014 r.- zwiększenie o 20%.
7. Nieprawidłowy zapis w zakresie obowiązków wychowawców.

Na podstawie ustaleń zawartych w sprawozdaniu skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie z uchybieniami. Stosowne zalecenia wydane zostały dyrektorowi placówki.

Zespół kontrolny:

Samodzielny Zespół ds.

Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej

Wydziału Polityki Społecznej

Zatwierdził:

Dyrektor Wydziału Polityki Społecznej